

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4 «
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Aszerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A gabona ára.

(K. Ö.) Mint ismeretes, az osztrák parlament lengyel klubja, azt a javaslatot terjesztette a törvényhozás elé, hogy a gabonavámokat az ideai cséplés idejére függeszszék fel. A javaslatnak az lett a sorsa, hogy az idő rövidsége folytán érdemlegesen fölötte határozni sem lehetett. Már csak azért sem, mert a magyar kormány is csak van köze hozzá. Most egy újabb javaslatot adtak be az osztrák törvényhozás elé, mely azt kívánja, hogy a gabonavámokat jövő évi július 31-ig függeszszék fel. Ezt azzal indokolják, hogy a magas gabona és lisztárak miatt a közkormányzatnak lelkiismereti kérdést kell csinálnia abból, hogy vajjon a kereső osztályok ki bírják-e a magas kenyér és lisztárakat. Ugy látszik, hogy nem, mert már is nagyon érezhetővé vált az egész vonalon a kenyér és lisztfogyasztás csökkentése.

A közérdek szempontjából a fogyasztók érdekei mindenkor oly figyelemben részesítendőek, mint a termelőké. Ha tehát mesterséges uton drágítják meg a fogyasztást, úgy mindenkor a fogyasztás érdekében fogunk sikra szállni. Bizonyítható, hogy a mai abnormis árak-

ból tényleges haszna a termelésnek igen kevés van. Éppen csak annyi, a mennyi a megdrágult termelési költségek révén joggal megilleti. Ha ugyan itt is rövidséget nem szenved. Haszna és pedig illetéktelen haszna a nagy gabona és lisztárakból csak a spekulációnak és közvetítésnek van. Amennyit ezek a magas árakból illetéktelenül zsebre vágják, azt az árakból le kellene tördelni és a fogyasztás javára írni.

Csak hogy erre nem vagyunk képesek. A közvetítés, részben pozitív intézkedések révén, részben törvényes intézkedések és társadalmi intézmények hiánya miatt, annyira elhatalmasodott, hogy hozzá férni alig lehet. Miért nem töröljük el a papíros buzával üzőt visszaélést a budapesti börzén, melynek révén nem hírességre, hanem hirhedségre tett szert. Alig van ember Magyarországon és Ausztriában, aki ezt már számtalanszor meg nem sürgette volna. Mégsem tesszük meg. Miért nem csináltuk meg az adóreformmal kapcsolatosan, a börzeadót. Wekerle a megmondhatója. Miért nem tesszük lehetővé, hogy csak a legfontosabb alakulásokat említsem, a gabonaraktár és állatértékesítő szövetkezetek létesítését. Nem szégyen az agrár Magyarországra, hogy ezen

a téren a nyugati iparos államok már régen megelőzték és elhagytak. Miért nem csináljuk meg a Warrant agricole-t, a mezőgazdasági ingóhitelt, mely a szabályos agrárértékesítést tenné lehetővé. És még számtalan kérdést lehetne felvetni, melyekre szintén nem kapnók meg a feleletet, de melyek mind azt beszélnek, hogy hiába minden kísérlet a drágaság letörésére, míg a hiányzó agrárintézmények nem létesülnek és míg az árakat befolyásoló tényezők hatalma nem csökken. Mert csak ebben az esetben lehet szó normális értékesítésről és normális igazságos árakról.

Az osztrákok természetesen másképp kezelik, mint mi. A gabona és liszt árakat kizárólagosan a fogyasztás szempontjából vizsgálják és azt mondják amennyiben a mai gabona és liszt árak a világpiaci árakhoz viszonyítva, indokolva vannak, nem marad más hátra, mint a gabonavámok felfüggesztése és csökkentése. A világpiaci viszonylatokhoz nem nyulhatunk, de a gabonavámok felfüggesztése és csökkentése hatalmunkban van.

Erre a térére az osztrákokat nem követhetjük. Mert ha a gabonavámok most érvényesülnek és ez kifejezést nyer a gabona árában, igazságos dolognak

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Tennis-match.

— Sackville Harry. —

A nyári eső éppen megszűnt s a nap ragyogóan sütött és egyszerűen felszártotta az udvar és kert homokos porondját. A-hon Charlie fenyegetőleg forgatta meg tennis-racketjét. Az a kilátás, hogy legyőzheti unokanővérét, a kivel folyton hadiában álltak egymással, egészen felvillanyozta. De egyelőre még egyedül volt a kertben, amelyben balról óriási gesztenyefák látszottak, jobbról pedig egy rózsás kertnek összefogozott szálai.

A rózsabokor kellős közepén, a kertnek vidám istensége, egy pisze gipsz Amor trónolt s nyilat egyenesen Charliera lát-zott szegezni. Charlie egy tenniszlabdát vágott hozzá, s nevette, mikor apró darabokban hullott le a kis, töredezett istenről a gipsz.

— Hallo, Edie! — kiáltott aztán. — Jöjj gyorsan! Egész nap itt akarsz várni, ebben a rettenetes hőségben?

Erélyes hangjára egy fiatal leány jelent meg a kerti uton, fehér ruhás, karcsu alaku, szőke hajú leány. Ő is tenniszracketet tartott a kezében.

— Milyen hangosan kiabálsz! — mor-

mogta szemrehányóan. — Hiszen nem vagyok süket!

— Ti lányok annyi időt elfecséreltek arra, hogy magatokat cicomázzátok — válaszolt az urfi kihívóan.

— Unokatestvéri beszéd. Meg vagyok győződve róla, hogy más leány háromszor annyi időt venne igénybe az átöltözésre.

— Nézd, — szólt felelet helyett Charlie — hogy hull a gipsz arról a fickóról, ott a rózsabokrok között! — S ezzel egy újabb labdát vágott a szegény, tehetlen szoboristenhez. Nyomában ismét gipszfelhő kelt a levegőben.

— Szegény Amor! — mosolygott a leány.

— Megmondom papának, hogy keríttesse be.

— A világra nézve is jobb volna, ha ki nem szabadulhatna a kerítés mögül — válaszolt Charlie.

— Cinikus fiatal ember! Ki fecséreli a drága időt most, kettőnk közül? Nos, mi a kilátás, mennyi előnyt adsz nekem?

— Tizenöt point és teljes vereséget.

— Fogadjunk, hogy akkor nem kapok ki.

— Mit? Akkor nem adok tizenöt point előre.

— De. De aztán én nyerek.

— Ettől nem félek. Most pedig, előre!

Felálltak a hátó két ellenkező végén. Charlienak kellett szervirozni. Gyengéden ha-

jitotta át a labdát a hálón, hogy az éppen a leány lábaihoz esett.

— Ha még egy hasonló dobással sértesz meg, akkor nem játszom! — szólt az ingerülten és szándékosan elmellőzte a labdát.

— Jól van, akkor fogd ezt! — Charlie most egy »expressz« dobást küldött át hozzá.

— Azt hiszem most csak meg vagy elégedve?

— Próbáld mag egyszer.

— Szívesen. Neszel Oh, ez szép volt!

— Meg vagy velem elégedve? — kérdezte csufondósan Edie, miután minden labdáját hősiösen visszaverte.

Az ördögbe is! Pompás backhand volt!

— Nagyon neveltséges voltál, édes fiam, mikor úgy hencgettél!

— Most is az vagyok?

— Csak voltál.

— Rendben van, szép cousine. A játék végezte előtt még te is neveltséges leszel.

— Én pedig — mormogta a háttérből Amor keserűen — mind a kettőtök neveltségesekké teszlek, mielőtt beesteledik.

A játék izgatottan folyt egész délután. Charlie kimelegedett, Edie pedig vérvörös volt és a haja szétbomlott. De annál jobban illett bájos, ifju arcához keretül. Egyszer azonban, a mint egy rövid dobást el akart kapni, s gyorsan előre szaladt, lába alátört s ő maga elesett. De minthogy kezét előre tette, hogy

Gyászkalapokat

gyorsan és olcsó árért lehet kapni, ugyszintén állandó nagy választék van bécsi és párisi modellekben legdivatosabb neglüzsé kalapokban, ernyőkben, harisnyák és keztyükben. Ugyanott kalapdiszítések és alakítások, valamint ernyők huzása és javítását elvállalja.

Ujhelyi Róza

női kalapüzletében Nagyvárad
 Rákóczi-ut. Telefon 130.

tartjuk. Nem azért iktattuk törvénybe a gabonavédővámokat, hogy azok ne érvényesüljenek. A közös vámterületet védő iparvámok már mily rég idő óta érvényesülnek és tűrnünk kellett. Ez lehetővé tette az osztrák ipar térfoglalását és a tökeleirást. Mégsem tehetünk ellene. Ezen a módon tehát a dolgot igazságon megoldani nem lehet. Hanem oly viszonyokat kell teremtenünk, melyek a normális értékesítést teszik lehetővé. Ebben az esetben a fogyasztó oly árakat fizet, melyek a termelőt jogosan megilletik.

Az aradi főrabbi és a sajtó. *Rosenberg* Sándor aradi főrabbi parádés halottat megillető módon parentálták el a liberális lapok. Nagy érdem gyanánt írták fel neki, hogy ő volt az egyetlen rabbi, aki »megáldotta« a keresztény-zsidó párokat. Egyben megírták azt is, hogy ezt is csak kezdetben néhány esetben tette, mert kartársai oly nagy erővel léptek fel ellene, hogy ő is kénytelen volt elállni ettől. Más pedig éppen nem mert, vagy nem is akart erre vállalkozni s így a zsidó-keresztény polgárilag egybekelt párok kénytelenek nélkülözni az »egyházi áldást.«

Ezt megírják a liberális lapok, de nem vonják le belőle a következtetést. Nem mutatnak rá arra sem, hogy ime a zsidók nem respektálják a magyar törvények szerint érvényesen megkötött polgári házasságot. Bezzeg mikor a Ne temere ügyét tárgyalták, akkor támadták a kath. egyházat, hogy izgat a magyar törvények ellen. Micsoda gezéresz volt az egész sajtóban, meg a gyűlés termekben. Milyen hangon beszéltek a kath. klérusról, hogy nem respektálja a törvényt. Hát még a római kuria! Placetumot neki! Nem szabad tűrni az ilyen beavatkozást! stb. stb. És ime a zsidó-

meg ne üsse magát, a tenyere éppen az Ámor talapatához jutott s nagyon megsértette azt.

— Oh, oh! — szolt panaszhangon. — Azt hiszem, hogy kifocamítottam a csuklóm!

— Mi baj megint? — kérdezte Charlie, aki egyszerre ott állott mellette s csodálkozva nézett a meleg, ifju arcba. — Igazán megütöttem magadat? Csak nem talán?

— Igen. Ez a szobor az oka.
— Mindig utban van ez az Ámor! Biztos vagy benne, hogy nem teszed magadat?

— Bizonyos. Győződj meg róla magad. Nézd meg a csuklóm.

Charlie letérdelt.
— Ugy-e, hogy meg van dagadva? — kérdezte a leány.

— Csak annyit látok, hogy gyönyörű kis csuklód van — szolt Charlie, gyengéden véve azt kezébe.

— Nem szép. Dagadt.
— En eddig sohasem tudtam, hogy ilyen szép lehessen egy csukló.

— A dagadtság adja neki ezt a formát. Idővel majd elmúlik.

— Edie, te kis svihák! Hiszen nincs egy cseppet sem megdagadva!

Edie el akarta tőle kapni a kezét.

— Igazán, nincs benned egy csepp rokonérzet sem — mormogta duzzogva. — Bocsd hát el a kezemet, ha úgy sincs semmi baj!

— Nincs semmi baja, éppen azért tartom meg a kezemben.

ságról ők maguk konstatálják, hogy nem respektálják a törvényt és nincs egy szavuk sem ellene.

Ne értsenek félre bennünket. Nekünk sincs semmi szavunk a zsidóság vezetőinek ezen eljárása ellen. Nem is látunk benne semmi törvényteleniséget. Az állam megcsinálta a maga házasságjogát s a felekezetekkel nem törődik. Megáldják-e a felekezetek és milyen feltételek mellett a polgári házasságot? — ez az ő autonóm joguk, amely az államot nem érinti. A rabbiknak is teljes joguk van a polgári házasságnak megadni, vagy attól megtagadni az »áldást«.

Csak ennek a kapcsán konstatálni akartuk, hogy legalább is ennyi jog megilleti a kath. egyházat is.

És konstatálni akartuk azt is, hogy ime a liberális sajtó nem egytorma mértékkel jár. Amit a zsidóknál természetes jognak talál, azt megtagadja a kath. egyháztól.

Mi ennek a magyarázatát abban találjuk, hogy a liberális sajtó, — zsidó kezekben van. Akkor pedig maradjon a maga körében és ne ártsa magát olyanba, amihez semmi köze.

Ki lesz a jövő miniszterelnök?

Fővárosi tudósítónk jelenti: A N. Fr. Pr. tegnap reggeli számában a jövő magyar miniszteriumról azt írja, hogy Wekerle semmi szín alatt nem fog kormányon maradni. Utódjául Andrassy Gyula grófot fogja ajánlani, aki azonban szintén nem mutatkozik hajlandónak kormányalakításra. Beszélnek Széll Kálmánról Zichy János grófról is, Apponyi Albert grófról is.

— Nem értem, mi közöd van neked az én csuklómhoz egyáltalán.

— Nem? Tegyük fel, hogy a kezét is hozzá akarom kérni!

Charlie!

— Nos?

— Te... Maga... Miért?... Oh, nem gondolod, hogy jobb lesz, ha újra kezdjük a játékot?

— Lehetetlen, kedvesem. A csuklód kifocamodott. Azután meg, még a kérdésemre sem válaszoltál.

— Nem kellene olyan hülye kérdéseket tenned.

— Olyan nagyon hülye ez a kérdés?

— Igen.

— És miért, ha szabad kérdeznem?

— Mert... mert... a választ ugyanis kellene tudnod.

— Ah!

A társalgás kezdett érthetlenné válni, s talán csak az egész közelben a rózsák közül a kandikáló Ámor értette meg, mert legalább tízenöt perc múlt el, mielőtt ismét tisztességes angol szavakat lehetett hallani.

— Azt szeretném tudni, hogy állottunk, mikor ez a kis »baleset« történt — mormogta Edie, mikor kibontakozott a Charlie öleléséből.

— Teljes vereséggel végződött a számomra — telelte a fiatal ember, s letette a racketet, szépe lába elé.

Fenyegető forradalom Szerbiában.

Fővárosi tudósítónk jelenti: Egyszerre három világvárosból; Belgrádból, Bécsből és Párisból érkeznek nyugtalanító hírek egy Szerbiában készülő belső forradalomról. Maga Péter király leplezte le az ellene és dinasztija ellen szított összeesküvést.

Pasics miniszter megbízásából ugyanis ügynökök járják be az országot, hogy szítsák az elégtelenséget Péter király és dinasztija ellen. Sándor trónörökös már fel is szólították az összeesküvők, hogy hagyja el az országot. Forrong a katonaság is.

S ugyanakkor, mikor a forrongás tüze mindinkább terjed, érkezik híre Péter király súlyos betegségének is. A szerb király egészségi állapotát általánosságban nagyon kedvezőtlenül itélik meg. A király állapota valóban aggasztó, ereje mindinkább fogy, tartani lehet tőle, hogy a katasztrófa minden pillanatban beállhat.

A király betegsége is egyenesen kedvez az összeesküvők céljainak. Egy véres belső forradalom van kilátásban, melynek könnyen áldozatául eshetik maga Péter király is.

Részletes távirati jelentéseink a következők:

Bécs, augusztus 6.

Péter király tegnap magához hivatja a hadügy és belügyminisztereit és közölte velük, hogy megbízható forrásból tudomása van arról, hogy az óradikális klub tagjai összeesküvést szőnek ellene és a dinasztia ellen. Pacics miniszter megbízásából emberek járják Szerbia belsejét és felláztatják a népet és azt hirsztelik, hogy az őszre dinasztia változás lesz az országban. Az összeesküvés élén Pacics és Protics miniszterek állanak.

Az összeesküvők megígérték a szerb népnek, hogy György herceget a jövő hónapban eltávolítják Szerbia területéről.

Belgrád, augusztus 6.

Azt hiszik itt, hogy a közel napokban miniszterium változás lesz Szerbiában, mert a mostani miniszterek minisztertanácsot sem tudtak tartani az utóbbi időben. A hadseregben nagy a forrongás az ó-radikálisok klubja ellen. Összeesküvő katonatisztek szítják a lázadást a polgárok között.

Páris, augusztus 6.

A párisi bankok kijelentették Szerbia párisi követének, hogy teljesen megbízható értesüléseik vannak Szerbia forrongó, forradalmi jellegű helyzetéről s azért nincsenek abban a helyzetben, hogy a kívánt kölcsönt Szerbiának megadják.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjen.

Nincs többé lábfájás

És ha ezt el akarja érni, úgy cipőszükségletét okvetlen

ARANYI-nál

a Fő-utcán szerezzé be, mert az ő tőle vett cipőkben a tyuk szem és bőrkeményedés eltűnik. Telefon 512.

Az új víztelep építése.

— A vízvezetési szakbizottság ülése. —

Nagyvárad város vízvezetési szakbizottsága tegnap délután ülést tartott, amelyen az új vízvezetési telep építése ügyével, a kondenzvizet szolgáltató kútnál felállított új szivattyus-telep kérdésével foglalkozott.

Bordé Ferenc főjegyző elnöklete alatt dr. Hoványi Géza, Mezey Mihály, Kőszeghy József, dr. Layer László v. tb. főorvos, Eleméry Ferenc tb. alkapitány, Moskovits Miksa (mérnök) és Tátray Sándor voltak jelen.

A bizottság tudomásul vette az elnök bejelentését, hogy az új vízvezetési telep céljaira a v. velencei r. kath. plébániától megvett terület birtokba vétele iránt a város a lépéseket megtette.

A főmérnök előterjesztésére, mivel a miniszterium szakértője sem emelt ellene kifogást, a szakbizottság beleegyezett, hogy a Melocco-testvérek az új vízműnél a vízgyűjtő gallériák cement csöveit nem 90 milliméter, hanem csak 75 milliméter falvastagságúnak készítse el. Az anyag különbség árát azonban levonják Meloccotól.

Bejelentette az elnök a bizottságnak, hogy a kondenz-víz kútjánál épített kisegítő telep elkészült s üzembe helyeztetett. A főmérnök reméli, hogy a kisegítő telep körülbelül 1800 köbméter vizet fog naponta szolgáltani, ami által a vízműtelep az őszi hónapokban, az új telep elkészültéig képes lesz a közönséget vizet ellátni.

Ezután az új víztelepnek kijelölt félszigeten történt körörszakszítás betöméséről tett jelentést a főmérnök. A lapok közleményeire célozva, azt jelentette ki, hogy nem százezer, hanem csak négyezer koronába került az átszakítás betömése. Szádfalak közzé négyezer homokzsákot helyeztek el, s az egyéb anyag egy része készletben volt a városnak. A bizottság megjegyzés nélkül tudomásul vette ezt a különös bejelentést.

Eppen így tudomásul vették az elnök azon bejelentését, hogy az új vízvezetési csőhálózatot már majdnem teljesen lefektették.

*

A fentebbi referádánk kapcsán van még pár megjegyzésünk.

Csodálkozunk, hogy a szakbizottság tagjai minden megjegyzés nélkül tudomásul vették, hogy a körös átszakítás eltömésének költségét csak négyezer koronára mondta a v. főmérnöke, holott ugyanakkor kijelentette, miszerint 4000 homokzsákot kellett a szádfalak köze tömni, hogy a vizet elfogják.

Azt hisszük, hogy a város főmérnöke nagyon rosszul van, informálva mert értesülésünk szerint hét ezer koronába került a vízellátás, dacára, hogy a városnak az anyagából is nagymennyiségűt használtak fel.

De hogy nem négyezer koronába került a munkálat, az a főmérnök kijelentéséből is vi-

lágos Négyezer homokzsák behelyezése és maga a 4000 zsák, telemészti a 4000 koronát. Azonkívül egy sereg ember három hétig dolgozott s tetemes faanyagot használt fel a szádfalakhoz.

Bérekocsisok és az autobus.

Mint köztudomásu dolog, a város megengedte, hogy autobus is közlekedhessék Nagyvárad és a fürdők között. Ez természetesen sehogy sem tetszett a bérekocsisoknak. Bár most még nem kell attól félniük, hogy az autobus konkurrenciát csinálna nekik, mert hiszen az autobus aránylag sokkal drágább, mint a bérekocsi, meg nem is merik az emberek rábízni magukat. De később bizony nagy lenne a konkurrencia s azért fáj nekik, hogy a város megadta az engedélyt az autobusnak. No meg tán jó titulus ez arra, hogy bérfel-emelést eszközöljenek ki.

Szóval a bérekocsisok gondoltak egyet s kimondták, ha a város vissza nem vonja az autobusnak adott engedélyt, — vagy pedig fel nem emeli az ő tarifájukat, — úgy kimondják a sztrájkot. Be is jelentették a rendőrségnek.

Réz Bertalan erre végigjárta a bérekocsikat s megvizsgálta, hogy megfelelnek-e a követelményeknek. Igen érdekes, hogy Nagyváradon csupán 3 bérekocsi van, a mely kifogástalan. A többinél vagy a kocsi van olyan állapotban, hogy féltős reá szállni, vagy a fék, a lámpa, a szerszám hibás, vagy éppen hasznavehetetlen, nem is szólva arról, hogy gumi kerék alig van egy néhányon, noha a szabályzat értelmében ez is kötelező.

A rendőrség tehát feleletül a sztrájkra elrendelte, hogy meghatározott időn belül kötelesek az összes bérekocsisok a kívánt köteleknek eleget tenni, különben visszavonja tőlük a hajtási engedélyt.

Tehát vagy rendes bérekocsik lesznek Nagyváradon, vagy három fog csupán állni a standon. Hogy mi lesz a radikális intézkedésre a bérekocsisok válasza még nem lehet tudni, de hogy nem fognak egyhamar sztrájkra játszani, ez az egy bizonyos.

UJDONSÁGOK.

Az első évforduló.

— Rekvium Szemerecsényi püspökért. —

Egy éve, hogy árvaságra jutott a nagyvárad egyházmegye, egy éve, hogy megszűnt dobogni Szemerecsényi Pál püspök atyai szíve.

Aránylag rövid ideig volt az ősi nagyvárad egyházmegye élén; s e rövid idő legnagyobb részét is betegen, gyilkos kórral küzdve élte át. Hanem azért hívei nem érezték, hogy a főpásztor beteg. Ő, akit súlyos bajában szánhatott mindenki, erős lélekkel sietett támogatására mindenkinek, a ki csak rászorult. Mikor

távol volt, szíve akkor is köztünk maradt. Remegő kézzel, de erős akarattal vezette egyházmegyéje ügyeit. Püspöksége hosszas martirium volt — de a martirium alatt annyit tett az egyházmegyéért, nemes szíve jóságának annyit tanujelét adta, hogy mindenkor méltán fogják emlegetni ez egyházmegye legkiválóbb, legjobb szeretett főpásztorai sorában.

Egy éve, hogy elköltözött soraink éléről — s ma épp oly élénk a veszteség fölött érzett fájdalom, mint volt az első gyászhir érkezése után.

Az évforduló napján, ma reggel 9 órakor rekvium lesz a székesegyházban az elhunyt nemes szívű főpásztor lelki üdvösségéért; a szentmise áldozatot Fetszer Antal felszentelt püspök, káptalani helynök fogja a Mindenhatóknak bemutatni.

* **A város négy milliós kölcsöne.** A belügyminiszter, mint irtuk, nem hagyta jóvá, hogy N. várad városa 4.500.000 koronás kölcsönét 65 éves törlesztésre vegye fel, hanem ajánlja, hogy a város 50 éves törlesztésre vegye fel a kölcsönt, mert 65 évi törlesztés mellett 2 millióval többet fizetne a kölcsönt nyújtó bankoknak a város. Hogy a miniszternek a számitása helyes, az alábbi számitás igazolja. Ötven évi törlesztés mellett, 5-30 százalék annuitást véve, évenként 246,866 koronát fizetne a város; míg 65 éves törlesztés esetén, 5-05 százalék annuitással évi 235 222 koronát kellene a városnak fizetni, tehát évenként 11,644 koronával kevesebbet. 50 év alatt visszatízná a város a 4.500.000 korona kölcsönért 12.343,300 koronát; 60 év alatt pedig 15.279,430 koronát, tehát 2.936,130 koronával többet. — Ha az évi 11,644 korona amortizáció különbözetet 50 évre vessük, ez 582 200 koronát tesz ki, s ha ez összeget levonjuk a 65 év alatt fizetendő 2.936,130 koronából, a két határidő között fizetendő többet 2.353,930 korona lenne. Számitásba kell még venni 11,644 korona 50 éves kamatos-kamatot kamatját is, ami szintén tekintélyes összeg. Ezek alapján könnyű megállapítani, hogy habár most súlyosabb teher nehezedik is az 50 éves törlesztésből a városi pénztárra, végeredményben mégis ez sokkal előnyösebb a városra, mint a 65 éves törlesztés. Ezzel a kérdéssel különben ma, szombaton délután 4 órakor foglalkozik a város pénzügyi szakbizottsága.

* **A két Sztérényi.** A napokban ily cím alatt megemlékeztünk arról a durva támadásról, a melyet a kereskedelmi miniszterium államtitkára ellen a saját fivére intézett a Népszavában; valósággal ráusztotta a vörös újságot a saját vérére, a miért ki mert keresztelkedni. Legalább ez az indok volt kivethető a főmedvényből. Most aztán érdekes dolgot hallottunk, a mi még élesebb világításban helyezi a Népszavázó Sztérényi Bertalant: azt t. i., hogy Sztérényi Bertalan is ép úgy kikeresztelkedett, mint József, az államtitkár. A dolog úgy történt, hogy a Sztérényi fiuk atyja, Stern József

Fürdői közönség figyelmébe!

Utazókiosaral; bőröndök, kalapkoferok, fürdői ajándéktárgyak, üveg- és porcellántárgyak, esernyő- és sábotok, harisnyák, övek, női kiegészítők, nyakkendők, pénz-, szivar- és dohánytárcák, tajtékpipák, gyermekjátékok állandóan alkalmi vételárért szerezhetők be.

FRISS ÉS TSA

KORONA ÉS FILLER BAZÁR

Nagyvárad Rakóczi utca

Telefon 130

tényleg rabbi volt, a kit Ujpestre megválasztottak. Mikor új hitközségébe érkezett Stern József, meglehetősen züllött állapotokat talált; aanyi, a büntetőtörvénykönyvvel ellentétben álló egyén kevés helyen ült együtt, mint az újpesti zsinagógában. Az öreg Stern feltette magában, hogy ezen változtatni fog s minden prédikációjában kegyetlenül ostromozta szeretteit híveit. Ezek egy darabig csak lenyelték a korholásokat, de végre megelégték. Nekik ugyan nem kell olyan rabbi, a ki jó utra akarja őket téríteni! Egy péntek este, mikor a rabbi a zsinagógában el akarta foglalni a helyét, láncsal elzárva találta; hívei kizárták. Próbált aztán az öreg Stern mindent: perlekedett, jogsegélyt kért — nem tudta azt a láncot levétni. Ekkor egész családjával együtt kikeresztelkedett s röviddel rá meghalt. Fiai közül József hamarosan előkelő állásba jutott, Bertalanak is került egy iparfelügyelőség. Ez állásából kifolyólag volt neki valami kellemetlensége, amelyet Sztéryni József nem akart felülről elsimítani. Innen az elkeseredett gyűlölet, ezért uszítja Bertalan ur a Népszavát testvére *hivatali és magán* ügyei ellen. Most már csak arra kíváncsi a közönség, melyet egyébként ez a testvéri szeretkezés fölötté kevésbé érdekel, mikor fogja Sztéryni Bertalan önmagát is kipellengérezni a kikeresztelkedés miatt?

* **Huszonöt év a magyarság szolgálatában.** Ez év őszén tölti be munkásságának 25-ik évét az »Országos Magyar Iskola Egyesület«. Működéséről valóban el lehet mondani, hogy a magyarság, a nemzeti közművelődés céljait szolgálta. 1884-ben a német Schulverein izgatásainak ellenhatásaként alakult meg az egyesület, a mely csendben, zajtalanul, de annál eredményesebben törekedett céljainak elérésére. Budapest főváros megmagyarosodásában óriási része volt a Magyar Iskola Egyesületnek, a melynek buzgó és lelkes tagjai odaadó munkásságot fejtettek ki ez irányban. — Pestmegyének mindazon német és tót községeiben, a hol megindult a magyarosodás s eredményeket ért el, a Magyar Iskola Egyesület óvodái népkönyvtárai, népdalárdái, ifjúsági egyesületei, sokszor jutalmazott tanítói voltak a siker úttörői. Közel egy millió koronát költött el magyarosító törekvéseire a lefolyt huszonöt év alatt az egyesület — szerényen, minden lármá nélkül, minden sikerét — nem bankettezéssel, de újabb, odaadó munkával ünneplvén meg. Az egyesület most az ország több más vidékére is ki fogja terjeszteni működését.

* **Patikajog átruházás.** Nagy Kormány Zoltán gyógyszerész bejelentette, hogy a Teleky utcán levő »Orangyal« gyógyszerár szemeslyes üzleti jogát Farkas István okleveles gyógyszerészre ruházta át.

* **Nagy váltócsalás a fővárosban.** A fővárosi rendőrség, mint fővárosi tudósítónk jelenti, a legnagyobb titokban most egy nagystílű váltócsalás ügyében nyomoz. A csalást gróf Karácsonyi Jenő kárára követték el. Maga az ügy rendkívül fikikus és komplikált. Gróf Karácsonyi Aladár egy fővárosi ékszerésznek ékszerek árában tekintélyes összeggel, 35 ezer korral tartozott. Az ékszerész felszólította a gróft, hogy fizessen. Gróf Karácsonyi Aladár öccséhez Jenőhöz fordult az összegért, aki egy váltót irt alá azzal a kikötéssel, hogy az az ékszerész követelésének kifizetésére lesz fordítandó. Aladár gróf a váltót átadta az ékszerész megbízottainak. Hat hét elteltével a grótot az

ékszerész újra felszólította, hogy fizessen. Ekkor kitűnt, hogy a megbízottak a 35 ezer koronát a váltóra felvették, de az ékszerésznek csak 12500 koronát adtak át, a többit elsikkasztották. A gróf és ékszerész feljelentést tett a főkapitányságon, mely nagy titokban folytatja a nyomozást a tettesek ellen.

* **Herceg Ferenc kalandja a tengeren.** Herceg Ferencnek, az ünnepezt nevé magyar szép írónak kellemetlen kalandja volt az Adriai tengeren. yachtjával a tengeren bolyongott. Az ugynevezett Hajnal foknál a jacht egy ciklonszerű forgatagba jutott. Órákig küzdött a hajó a forgatag erejével, vitorláit és árbocait erősen megrongáíódtak, de szerencsére a hajótest állta a vihart s így Herceg a komolyabb balesettől megmenekült. Ugyanez alkalommal, ugyanott egy olasz vitorlás hajó hajótörést szenvedett. A kellemetlen kaland híre Budapestre is eljutott Fiuméből, azonban egészen tragikus formában; szerencsére azonban a hirt maga Herceg Ferenc megcáfoltta.

* **Uj iparvasut.** A botteji Laendler Aladár-féle iparvasutnál egy új szárnyvonalat építettek, mely az üveghutába fogja szállítani az anyagot s onnan a kész árut. Az építést a napokban befejezték, s ma Keszthelyi Zoltán vm. főjegyző egy bizottság élén megvizsgálja, hogy megfelel-e az új iparvasut a kívánalmaknak s megengedhető-e az azon való közlekedés és szállítás.

* **Weinstock Fülöpöt szabadrábra helyezték.** A napokban említettük, hogy egy váltóhamisítási ügyből kifolyólag Weinstock Fülöp volt látszerész, mivel attól tartottak, hogy Amerikába akar kiszökni s tényleg már utlevelet is váltott, — a kir. ügyészség megkeresésére a rendőrség letartóztatta. Mint értesülünk, a kir. törvényszék Weinstock Fülöpöt szabadrábra helyezte, de megtiltotta, hogy a város területét engedély nélkül elhagyja.

* **Szélhámoság Tisza István nevével.** Schwarcz Antalt, a nagyváradi zsidó hitközség alelnökét ravasz módon csapta be nemrégén három parasztember. Gyapjueladás címe alatt kicsaltak tőle ötszáz koronát. A ravasz gazemberek gróf Tisza István nevével használták fel erre a stíklire s a gróf nevének és presztizsének felhasználásával ezt a csinos summát zsebrevágták. A szédelő parasztokat most nemcsak a nagyváradi rendőrség és a bihari csendőrség, hanem maga Schwarcz Antal és az ő alkalmazottai is nyomozzák. Néhány héttel ezelőtt két nagyváradi ügynök három parasztagdát vitt el Schwarcz Antal nagypiactéri üzletébe. A parasztagdák előadták, hogy ők gróf Tisza István uradalmára a gróffal közösen birkát nevelnek s ezeknek gyapjút — egyelőre körülből — tíz métermázsát — el akarják adni. A jó vásárra ötszáz korona előleget kértek. Mivel Schwarcz Antal az üzletszerző ügynököt személyesen is ismerte és Tisza István nevében a gyapjuvásár becsületességére nézve garanciát látott, átadta az ötszáz koronát. A pénzről a parasztagdák nyugtát adtak és erre a nyugtára aláírták ezt a három nevet: Tóth János, Szime László, Riczy János. A gyapju nyolc napon belül kellett volna szállítani. A nyolc nap eltelt, de a gyapju a geszti pusztáról nem érkezett meg. Eltelt még egy hét, megint egy hét, de az árunak nyomát sem látták. Schwarcz Antal ekkor gyanút fogott és a különös vásárról jelentést tett a rendőrségen. Időközben Schwarcz Antal egyik fia Paptamási-ban járt és ott véletlenül találkozott a parasz-

tokkal. Akkor még nem tudott arról, hogy csalókkal van dolga és így barátságosan beszélgetésbe elegyedett velük. Később, mikor a szélhámoság kiderült, értesítette a bihari csendőrséget a csalásról és kérte a gazemberek lefűléését. A csendőrségnek sikerült valamelyik kukoricaföldön elrejtve megtalálni azt a tizenöt zsákot, amelyet Schwarcz Antal a gyapjuszállításra kikölcsönzött. A tettesekre azonban nem tudtak rábukkanni. Aunyt megállapítottak, hogy három ismert juhtolvaj követte el a csalást, akik hol ennek, hol annak a nagybirtokosnak a nevében szoktak a kereskedőtől ilyen bűnös uton pénzt szerezni. Arról is értesültek, hogy a három jómadár most a napokban a debreceni országos vásárra ment, hogy ott ismét eret vágjanak valakin. Mivel Schwarcz Antal látta, hogy a hatósági nyomozás eddig nem ért el eredményt, maga igyekezett kipuhatolni a gazembereket. Ezért hétfőn két alkalmazottjával együtt elutazott a debreceni vásárra, hogy itt nyomról-nyomra járva, a fickókat nyakoncsipje.

* **Meglopott diák.** Kiss Lajos felső kereskedelmi iskolai tanuló Székelyhidről Nagyváradra akart utazni. Kofferével és csomagjával elhelyezkedett egy kupében. Kiss idő múlva eszébe jutott valami, mire eltávozott a kupéból. Közben a mozdony egyet fűttenett és megindult Várad felé, de ami diákunk nélkül. Mire visszajött, úgy a vonatnak, mint a csomagjainak hűlt helyét találta. Az állomásfőnök azonnal telefonozott Váradra, de eredmény nélkül, mert utközben csomagjait ismeretlen tettes ellopván ellillant vele — mint a kámfor. A tolvaj a pórujárta diáknak 200 korona kárt okozott. Az eltűnt csomagok kézrekerítése iránt a rendőrség megindította a nyomozást.

* **Az utipodgyászok biztosítása.** Hivatkozás al a m. kir. államvasutak igazg. 183668. sz. megkeresésére, van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a vasuton feladott podgyász érdekbiztosítására nézve, a m. kir. államvasutak igazgatósága az »Európai utipodgyász biztosító társaság«-gal szerződést kötött, melynek értelmében a nevezett részvénytársaság az érdekbiztosítást a podgyász feladásának időpontjától annak kiszolgáltatásáig terjedőleg az alább megállapított mérsékelt díjak mellett köteles ellátni. A biztosított podgyászra vonatkozó kártérítési igényeket a legközvetlenebb formában és legrövidebb idő alatt a nevezett részvénytársaság intézi el. A mávna a nevezett r. társasággal létesített megállapodások szerint a podgyásznak érdekbiztosításáért minden biztosított 1000 K értékig a következő díjak fizetendők. 1—50 kilométerig podgyászszelvényenként 20 f, 50—100-ig 30 f, 101—200-ig 50 f, 201—300-ig 70 f, 301—450-ig 90 f, 451—600-ig 1 kor. 20 f, 601—750-ig 1 kor. 30 f, 751 és azontul 1 kor. 50 f. A biztosítási díjak megfizetését a podgyászszelvényekre ragasztandó és átbélyegzendő biztosító kötvénybárcával köteles a podgyászdíjakat beszedő alkalmazott beismerni. A nevezett részv. társaság a biztosított utipodgyásznak vasuti szállítás alatt beálló elveszése, hiánya, sérülése, vagy a fuvarozási határidő túllépése esetén magára vállalja a vasutnak nemcsak üzletszabályzatszerű általános felelősségét, hanem tartozik a podgyásztulajdonosnak, vagy jogszerű utódjának a biztosítási érték határáig terjedőleg mindazt az a tényleges kárt is megfizetni, amelyet a vasutak a mindenkor érvényes vasuti üzletszabályzat szerint érdekbéállítás esetén fizetni tartoznának. A biztosító fél a podgyászküldeményben beállott kárt, vagy a podgyász késését a vasut által az üzletszabályzatban előírt módokat szerint tartozik megállapítani és ezen tény-

megállapítást a társasághoz betervezni. A kártalanítást közvetlenül az »Európai Utipodgyász Biztosító Részvénytársaság« központi igazgatósága (Budapest, V., Akadémia-utca 1.) eszközöli. Amennyiben a kárt szenvedett fél, az »Európai Utipodgyász biztosító részvénytársaság« által kiegyenlített nyert, köteles a vasúttal szemben való felszólamlási jogát azon társaságra áttuházni. Az »Európai Utipodgyász Bizt. Részvénytársaság« az egyes szállításokról szóló biztosító kötvényeken kívül az állomásokon 60 napra szóló utazásokra és tartózkodásokra érvényesek kötvényeket is készletben tart. Ezen kötvények azonban csak az utas határozott kívánságára adtnak ki. Nagyvárad, 1909. aug. hó 5. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: Huzella Gyula kir. kereskedelmi tanácsos, elnök Dr. Sarkadi Lajos titkár.

* **Vérhas a megyében.** *Besznye* községben, mint tudósítónk jelenti, a vérhas váratlanul fellépett. Az élesdi járásorvos megjelent a községben és 20 esetben állapította meg a megbetegedést vérhasban. A hatóságok minden óvintézkedést megtettek, nehogy a járvány tovább terjedjen.

* **A Villand cirkusz megnyitása.** A cirkuszt Kolozsvárról hozó különvonat tetemes késése, valamint a tegnapi ebédutáni zivatar lényegesen befolyásolta az óriási nagy cirkuszátor precíz felállítását. Hozzá a Villand Testvérek, ismeve a nagyvárad közönség irántuk már két évvel ezelőtt is tanusított rokonszenvét, nem akartak az utazás fáradságait teljesen ki nem pihent társulattal előadást tartani, s így a tegnapi napra tervezett megnyitó előadást mára halasztották. A közönség bizonyára méltányolni fogja a Villand Testvérek ezen reájuk nézve több ezer korona veszteséggel járó tapintatos eljárását.

* **Gondatlan cseléd** Tegnap délelőtt fél 12 órakor *Balog Samu* kir. it. táblabíró Rákóczi-ut Moskovits palotában levő lakásán a cseléd gondatlanságából csaknem végzetessé válható szerencsétlenség történt. A cseléd tüzet akart gyújtani a kályhában. Ennek megkönnyítése végett spiritussal locsolta meg a tűzhelyben levő fadarabokat. A tűzhelyben a fadarabok közt levő paráztól úgy a már kiöntött, valamint még az üvegben levő spiritusz is meggyulladt. A megremült cselédleány ijedségében eldobta az üveget. Szerencsétlenségére az üveg nekiütődve a konyhakredenc élének darabokra törött. Az égő spiritusz kiömlve nemcsak a szekrényt, hanem a földön levő szőnyeget is meggyújtotta. A sikoltozására elősiető házbéliek a tűzoltókért telefonáltak, majd pedig megpróbálták elfojtani a lángokat, ami sikerült is. Így tehát a kivonult tűzoltóknak nem akadt dolguk. A cselédnek az ijedségen kívül egyéb baja nem történt, ami tisztán a véletlennek köszönhető.

* **Nasztics eltűnt.** Zágrábról feltűnést keltő hírt jelentenek. A nagyszerű összeesküvés leleplezője, a *Finale* című broszura szerzője, a zágrábi hazaárulók pörének koronatanuja, szerdán este hirtelen elutazott a városból. Azt hiszik, hogy Budapestre jött és hirtelen elutazását azokkal a leleplezésekkel hozták kapcsolatba, amelyeket dr. Popovics Dusan védő tett róla a pör szerdai tárgyalásán.

Zágrábi tudósítónk még a következőket jelenti Nasztics eltűnéséről: Nasztics György, a hazaárulási pör koronatanuja, csütörtökön Budapestre utazott. Ma Nasztics két barátját kellett volna kihallgatni. Ezek közül az egyik közölte, hogy Nasztics őt felbérelte egy, a serajevói kormányépület elleni merényletre, a másik pedig azt vallotta, hogy Nasztics bombákat akart dobni a katonaságra és azal vádolta, hogy Naszticsnak a cettinjai

bombaperben tett vallomását előzetesen megbeszéltek, sőt a kormány azt cenzurának is alávettette. Nasztics jobbnak látta, hogy kitérjen a két tanuval való szembesítés elől.

* **A rajtakapott tolvajoseléd.** E hó 5-én délután két órakor *Ragány Dezső* honvéd hadnagy édesanyjának Uri u. 54. sz. a. lakásában egy idegen cselédleányt talált, aki oda átkulcs segítségével hatolt be. A nyomozás során megállapították, hogy az idegen cselédleány *Szabó Julianna*, aki az udvarban lakó özv. *Szűcs János*nél volt alkalmazva. Beismerte, hogy a panaszos kézi kamrájába átkulcs segítségével behatolt, azonban tagadja, hogy valamit elloptott volna. Lezárattott.

Kellemes estét tölthetünk

a Kis Pipa kertjében, a Karger-venedéglőben, vagy a Rákóczi-uton a Vadaskürt-szálloda (volt Kecskeméthyéle vendéglő) kertjében, ugyszintén a Loyd-kávéház terraszán, változatos mozgófénykép előadás mellett. ;

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Szombat: Csókkirály. (Lendvay Mici vendégtájkával.)

Nincs e elvámolni való? Ma este először adják a nyári szezonban *Nincs-e valami elvámolni való?* című francia vígjátékot. A pikáns darabban E. Kovács Mariska, Hevesi Mariska, Hevesi Gusztó, T. Pogány Janka, Krasznay Siki, Gózon, Dési játszanak.

Vasárnapi előadások. A Pálinka harmadik előadása iránt már ma nagy érdeklődés nyilvánult meg a publikum körében. Bihari Ákos és Bihari László bucsufellépte még jobban fokozza az előadás érdekességét. A közönség mindenképpen kitűnő darabhoz, igazán előkelő művészek játékához jut vasárnap este. — Vasárnap délután játszik ismét a *Sulamithot*, a legszebb és legszínesebb operettet, amelynek zenéjénél hatalmasabbat és szövegénél meghatóbbat eddig keveset írtak a világ operett irodalmában.

IRODALOM.

Egy rikkancs poétáról.

Furcsának hangzik talán ez a kitétel: Rikkancs poéta. Egy újságíró fia, ki végigfutja az utcák aszfaltját, hóna alatt krajcáros lapokkal s míg ajka szenzációk hírére adja tudtul a járókelőknek, s pajzán hangon szívében mélabus melódiák zsonganak. S mikor hazatér a munkából, kusza betűkkel ró verseket gyűrt papírlapokra.

Bakti Gyula budapesti rikkancs tegnap eljött Nagyváradra, hogy itt keressen rendes munkát, hogy a mellett tanulni tudjon. Mutatta egy kötet versét, igazán bámulatos. Egy alig 18 éves fiú, ki 4 elemi osztályt végzett csupán s oly nyelvel és oly mély érzéssel ír, hogy alig hiszi az ember, hogy versei tőle származnak. Pedig úgy van. Itt közlünk kötetéből egyet s egyben felhívjuk ez igazán, tehetséges fiatal ember iránt a közönség szíves jóindulatát mert benne meg van a munkakedv s ő nem alamizsnát hanem munkát keres. Versei közül a következőket mutatjuk be:

Vágyak.

Szeretnék végtelen pusztákon élni,
Rózsaszínű mámoros mesét.
Szeretnék a virágokkal beszélni,

Szeretnék meghalni, aztán újra élni,
És hallgatni tücsök zenét.
Szeretném a kék tavak mormolását,
Temetésemre gyász indulónak,
Szeretnék innen messze, messze menni,
Szeretnék szép, tiszta lélek lenni,
Hogy ne néznének csavargónak.
Szeretném a hold ezüstös fényét,
Koporsómra szemfedőnek.
Szeretném a Balaton mélyét,
Csendes, nyugvó temetőnek.
Szeretném az asszonyok mosolygását,
Lelkembe lopni ihletnek.
És szeretném azokat kikacagni,
A kik megrugnak, vagy megvetnek

Bakti Gyula.

ÁVIRATOK.

Kossuth Karlsbadban.

Budapest, aug. 6. Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter wiesbadeni kuráját befejezte. A miniszter a napokban Karlsbadba utazik, alkalmasint szombaton, vagy vasárnap, hogy ott folytassa a kurát. Karlsbadban időzik ez idő szerint a magyar politikai világ több előkelő tagja.

A krétai bonyodalom.

Szaloniki, augusztus 6. Monasztirból jelentik, hogy ott a Kreta-kérdés miatt nagy az izgalom. A váli kijelentette, hogy tekintettel a helyzetre, a nép magatartása dolgában a felelősséget nem vállalja. A háboru melletti hangulat erősödik.

Az Abdul Hamid szökési kísérletére vonatkozó jelentés teljesen alaptalan.

Berlin, aug. 6. A Lokalanzeiger jelenti Konstantinápolyból: Mahmád-Sefked pasa kijelentette, hogy a tegnapi napon Monasztirban tartott albán gyűlés a krétai kérdéssel foglalkozott és állást foglalt Krétának Görögország által való annexiója tárgyában. A nagyvezér táviratot küldött Monasztirba azzal az értesítéssel, hogy a kormány mindent elkövet, hogy Krétát Törökországnak megtartsa.

Berlin, aug. 6. Törökország a legnagyobb intenzivitással folytatja készülődéseit a Görögországgal való esetleges háborúra. Különböző irányból naponta számos vasuti kocsis megy tűzérzségi anyaggal a határszéli területekre. Ezeknek a szállítmányoknak a lerakódóhelye Monasztirban van.

Szaloniki, augusztus 6. A kormánynak a krétai kérdésben tanusított határozatlansága miatt az izgatottság több városban, különösen Üszkübben tetőfokára hágott. A parlament elleni hangulat a legvégsőig kiélesedett. A monasztiri kormányzó azt a jelentést küldte a kormánynak, hogy a végsőig felizgatott néphangulatot többé nem képes visszatartani.

A svédországi általános sztrájk.

Vesteras, augusztus 6. Mintegy 50 sztrájkoló munkás tegnapra vidékre ment és kényszerítették több helyen a mezei munkásokat, hogy a munkát abbahagyják. Katonaság ma 30-at e munkások közül letartóztatott. A néptömeggel való összeütközés alkalmával azután a többinek sikerült elmenekülnie.

Stockholm, augusztus 6. A városi világi művek munkásai ma abbahagyták a munkát.

A cár nyilatkozata Angliáról.

London, aug. 6. Egy hirlaptudósító Co-wesban az orosz nagykövettől Miklós cár következő bucsunyilatkozatáról vett tudomást: A cárra angolországi látogatása mély benyomást tett. A szívélyes fogadtatás, melyben őt és a cárnét az angol királyi család részesítette, a nagyszerű flotta általi fogadtatás, a brit államiértiak, a lakosság és a sajtónak barátságos magatartása mindmegannyi biztató előjele a szerencsés, békés jövőnek. Szilárd óhaja és reménye a cárnak, hogy ez a látogatás a leg-üdösebb eredményeket fogja hozni. Elő fogja mozdítani a legbarátságosabb érzelmeket a két nemzet és a kormányai között.

Agyonlőtt erdőőr.

Lippa, augusztus 6. Sziopu Péter hosz-szuszoí uradalmi erdőőrt, ma rendes szolgálata közben ismeretlen tettesek lelőtték. Az erdőőrt felesége hazavárta estére, de az nem jött meg. Rosszat sejtve, a férje keresésére indult. Alig hogy megkezdte a keresést, egy árokban holtan találták meg az erdőőrt. A gyanu a vadászok ellen irányul, akik ezen a vidéken elszaporodtak. A csendőrség erősen nyomozza a tetteseket.

KÖZGAZDASÁG.

A kamara értesítése. Van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a Borsodmegyei gazdasági egyesület, az Orsz. Magyar Gazdasági Egyesület, Abauj-, Torna-, Gömör, Kishont, Heves-, Jász-Nagy-Kun Szolnok és Zemplénnvármegyék gazdasági egyesületei a Miskolci Kereskedelmi és Iparkamara is a Magyar Mezőgazdák szövetségével karöltve Miskolcon, az 1909 évi augusztus hó 24. napján országos sörárpavásárt rendez. A vásár délelőtt 9—12-ig és délután 2—4 óráig tart. Miről az érdekelteket aztal értesítjük, hogy a szóban levő országos sörárpavásár üzletszabályzata a kamarai irodában a hivatalos órák alatt d. e. 8-tól d. u. 2 óráig megtekinthető. Nagyvárad, 1909. augusztus hó 6. A n gyvárad: kereskedelmi és iparkamara. Huzella Gyula kir. keresk. tan. elnök. Dr. Sarkadi Lajos titkár.

Budapesti tőzsdetudósítások.

A gabonatőzsde határidői.

Budapest, augusztus 6.

— Délután 4 órakor. —

Buza május 1909. 50 kilogrammonként	14.35
Buza októberre	13.97
Buza ápr.	11.80
Rozs okt.	10.29
Zab májusra	—
Zab októberre	7.78
Tengeri máj. 1909.	7.86
Tengeri jul.	8.05
Tengeri májusra 1910.	7.24

Értékdőzsde.

— Délután 4 órakor. —

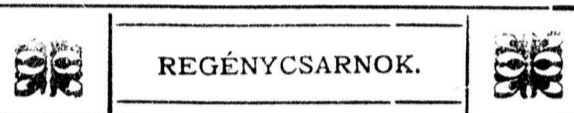
Osztrák hitelbank részvény	634.—
Osztrák magyar államvasuti részvény	736.75
Leszámitoló bank	482.—
Rimamurányi	572.—
Osztrák-m. államvasuti részv.	697.50
Közuti vasut	552.—
Városi villamos vasut	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értékdőzsde 1909. aug. 6.

Magyar arany járadék 4 száz.	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	93.25
Magyar koronajáradék	82.75

Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	240.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	95.50
Osztrák járadék papírban	186.—
Osztrák járadék ezüstben	145.—
Osztrák járadék aranyban	97.25
Osztrák korona járadék	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	116.50
Osztrák magyar bankrészvény	197.50
Magyar hitelbank-részvény	150.25
Osztrák hitelbank-részvény	730.—
Magyar hitelrészvény	748.—
London vista	631.50
Páris vista	689.50
20 frankos (Napoleon)der	19.02
Német birodalmi márka	117.56
20 márkás arany	23.51
Magyar nyerevény sorsjegy kölesön	93.95
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	90.40

HUSSON ORVOS.

REGÉNY

Írta: Charles Masset.

Fordította: Sz. I.

(Folytatás.)

19

S így a szegény ember irnok-segédjével, ki köteles tiszteletből nem mert keréket oldani a felolvasások elől, — és a jobb előmenetelű tanulókkal volt kénytelen beérni, kik jót mulattak az öreg könyvtárnok csodabogarain. Egy percig sem késett és tüstént elvezette magához Lőrincet. A Soeurs-Claire utca végén lakott egy keskeny, szürke, kétemeletes házban, melybe nyirkos lépcső vezetett, s melynek belső udvarát egy gégevirág nagy gömbölyű levelei futották be. Az első emeleten fekvő iroda nagy szomszéd kertre nézett, honnét, mint a csicsergő kalitból, zajos és sokszoros gyermekhangok hangzottak fel. E poros és füstös irodaszoba, melyben papír-nyalábok, cartonhalmazok és egymáson nyitva fekvő ódon könyvek garmadai heverték, hű hasonmása volt az összevisszaságnak, mely Déronis ur fejében uralkodott. Mídon Lőrinc e szobába lépett, meglepetésére egy husz éves leányt pillantott meg, ki egy író-támra hajolt és nagy buzgón firkált.

— Leányom Lucretia, dörmögé Déronis ur, a fiatal leányt bemutatva. Segit dolgaiban és jobban ismeri irat-csomóimat, mint én magam...

Az asztal másik oldalára ment egy szálás legényhez, ki a fiatal leánynyal szemközt levő író-támron itéletek fogalmazásával bibelődött. — Segédírnokom, Lapasque Eustach, — folytatá a jámbor Déronis. A jövő törvénytudósa; az itéleteket jobban szerkeszti mint én magam... — Furcsa egy irnok ez! — gondoló Lőrinc. — Csak nehezen tudta megőrizni komolyságát, oly tréfásan nézett ki az egymással szemben ülő és a bélyegpapir fogyasztásán buzgólkodó két alak.

A horihorgas, kampós orru Lapasque szőke haja rendetlenül ereszkedett bő inggalerja közé; fekete kabátja a nagy kopástól zöldes színt játszott.

Lucretia k. a. fúrge és elég nyulánk természetű leány. Sovány testét barégeruha fedí, mely a váll körül folyvást ropog, himlőhelyes karjain meglátszanak csucsos könyökei a túll-kézelők alatt. Hasonlitott atyjához: hasonló husos ajkakkal, gömbölyű szemekkel és magas, egyenes homlokkal volt megáldva. Szép nem volt, de friss arczsine, világos tekintetű és nedves szemei nem okoztak kellemetlen benyomás és mindent összevéve az ifjuság bizonyos szépséggel ruházta fel. — Lőrinc belédtékor a két dolgozó-társ telemelte fejét. Lapasque Eustach az orra alatt mormogva topad a az üdvözlést, hosszu sóhajt küldött vis-á-visja irányában és lázasan folytatta a megszakított körmölést. Lucretia k. a. a belépőre

epedő szemeket vetett, maga is egyet sóhajtott s azután irataibz mélyedé.

— Furcsa egy ház ez, — mondogatá Lőrinc magában. — És követte Déronis urat egy szomszéd szobába, hol az irnok könyvei feküdtek.

A nyitott ablakon vig gyermekzaj hatolt az álmos irodába és magára vont a tanuló figyelmét.

— Ezek a Papillon-pensionatus növendékei, — jegyzé meg Déronis ur tiszta l'ótaszrú hangján. Kise zajos szomszedság nekünk tudománnyal foglalkozó embernek, de mikor oly régi lakók vagyunk e házban.

Lőrinc az ablakmélyedésbe lépett. A szomszéd kert lombjai alatt a növendék-leányok forgolódo ruhái és fedetlen fejei lászottak. Ez tehát azon intézet, melyben urnapi kis tündére, imádott Valentineje él! Itt sétáljat, husz lélepnyre töle; s a haj, mely amott a mogyorófák alatt lászik, talán ép az ő gesztenyeszin haja. Szemei függve maradtak a kertben, hol a nap hevében piros és narancsszinű rózsák viritottak. E pillanattól kezdve az iroda porát aranypornak tekintette, Lapasque Eustachot a vendégszeretet mintaképének és Lucretiát, — feslett ruháját és gömbölyű szemeit feledve, csaknem szépnék tartotta. Még szemöldökét sem vont össze, midőn Déronis ur fejtegetéseit hallgatta, sőt elvetemültége annyira terjedt, hogy kijelentette az universalis nyelv rendszéről, hogy az a tudós világban forradalmat fog csinálni.

Ez idő óta az iroda szorgalmas látogatója lett és buzgón vetélkedett Lucretia k. a. kegyeiért. Lapasque Eustach nagy kétségbeesésére, ki titokban imadta tönke leányát és görbe szemmel nézett a s-honni diákgyerekre, ki közéjük furakodott, hogy zavarja mind-napi tete-á-téjük nyugalma. Lőrincz miheyt egy-egy szabad órácskát szakíthatott, az irodába futott és élt a jó ürüggyel, hogy egyik vagy másik görög máben lapozgatni akar; ilyenkor mindig talált valami diplomaiat csellfogást, hogy az ablak közelében vonhassa meg magát és a Papillon kisasszonyok kertjébe kacsintgathasson.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	6 40	9 17
V.-Velece >	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
Rontó >	8 16	10 16	2 36	5 16	7 06	9 43
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 41	5 21	7 11	9 48

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Püspökfürdő ind.	8 59	10 59	3 19	5 59	7 49	10 32
Rontó >	9 04	11 04	3 24	6 04	7 54	10 37
V.-Velece >	9 17	11 19	3 37	6 17	8 07	10 50
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 47	6 27	8 17	11 00

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
V.-Velece >	8 10	10 10	2 30	5 10	7 02	9 37
Rontó >	8 16	10 26	2 46	5 26	7 16	9 53
Félix-fürdő érk.	8 33	10 33	2 53	5 33	7 23	10 00

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Félix-fürdő ind.	8 40	10 40	3 00	5 40	7 30	10 13
Rontó >	8 47	10 47	3 07	5 47	7 37	10 20
V.-Velece >	9 00	11 09	3 20	6 00	7 50	10 37
Nagyvárad érk.	9 10	11 19	3 30	6 10	8 00	10 47

Apró hirdetések

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűből 8 fillér
A legkisebb hirdetés 40 fillér
 Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban: Szilágyi
 — Dezső-utca 5. sz. alatt. Telefon szám 263. —

Kepes Elek

orvosi kötszerész és kez-
 tyűs, Nagyvárad, Sas-szál-
 loda. (Passage.) Készíték
 saját műhelyemben a leg-
 komplikáltabb sérvekre ki-
 tűnő sérvkötőket továbbá
 háskötőket, gummi haris-
 nyákat, egyenes tartókat,
 betegápolási cikkeket és
 minden e szakmába vágó
 munkákat a legjutányosabb
 árban, jótállás mellett. —
 Szarvasbőr-lepedőket és
 vánkösöket, valamint min-
 denemű másféle szarvas-
 bőr-munkákat is készítek a
 legjobb kivitelben. Kesztyű
 tisztítást és mindennemű
 javítást is felvállalok. Nők
 és férfiak részére külön
 próba-terem.

Bártfal cukrász.

Fő-u, Gerlicsi-ház. május
 1-től kitűnő fagyaltot és
 jeges kávét készít naponta
 változatosan. Ugyan ott
 tisztán és tea vajból ké-
 szült tészták és torták kap-
 hatók darabonként 8 fillér
 Minden e szakba vágó
 megrendelést a legutányo

Földműves iskolát

végzett, 8 évi gyakor-
 lattal bíró 32 éves, nőt-
 len fiatal ember gazda-
 sábnu vgy szeszgyár-
 ban állást keres. Cím a
 kiadóban.

Van szerencsém értesíteni az elő-
 kelő hölgyközönséget, hogy angol és
 francia

női divat termemben

a legújabb angol és francia modell
 és speciális szabás szerint készítek

modern princesz-ruhákat

elismert szép **angol kosztümöket,**
 és **izléses toalett-eket** stb.

Nagy gond van fordítva arra,
 hogy az idej **modern divattal ha-**
ladva a legkényesebb igényeknek is
 megfeleljek. Számptalan elismerés.
 Elvem: divatfejlesztés, szolid árák.

B. meghívásra elsőrendű divat-
 lapokkal teszem tiszteletemet, eset-
 leg vidékre is.

Számos pártfogást kérve,

mély tisztelettel:

VALENTIN J. női szabó

Ezredévi Emlék-tér 18. sz. a.

A legmegbízhatóbb arcápolószer
 a szeplő és májfolt ellenes

Lilium-Krém

szappan és puder.

Ára 1—1 korona. Ára 1—1 korona

Kapható:

„Arany-Sas” gyógyszertárában
 Nagyváradon, Szent László-tér.

Közgazdasági Bank Részv.-társ.
 Nagyvárad, Teleky-utca 10 szám.

Telefon 742 sz. Postatakarékpénztár 20161 sz.

Betétek után tiszta

5%

kamatot fizet.

REINOLD OSZKÁR

Saubsdorfi (Szilézia) kőfaragó mester egy új sir-
 kőraktárt rendezet be Fő-utca 20. szám alatt, ahol

SIRKÖVEK

csakis dus választékban *gyártárban* állanak a vevőközönség rendelkezésére, aki

SIRKÖVET előnyös árban akar beszerezni, győ-
 ződjön meg

-- sirköveim olcsó voltáról --

Tisztelettel

Reinold Oszkár

kőfaragó mester, sirkő gyáros.

Saubsdorfi (Szilézia.)

TÖRELSZTÉSES JELZÁLOGKÖLCSÖNÖKET

10, 15, 20, 25, 30, 35, 40 és 50 évi visszafizetésre

féléves részletekben,

melyekben a kamat és tőke törlesztése bennfoglaltatik, 500 koronától kezdve
 a legelőnyösebb feltételek mellett ad,

esetleg drága kamatozásu kölcsönöket konvertál a

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság Nagyváradon.

Kölcsönkéreseknel telekkönyvi kivonat és kataszteri birtokiv
 beküldése szükségeltetik.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
 ben **75 százalék megtakarítást** mutat fel. 40
 gyertyás **Wolfram** lámpa **darabja 3.60 kor.**
 100 gyertyásé **5 kor. 50 fill.**

a izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Beállított **izzólámpa különlegességek,** fény-
 képek és **izzólámpák,** ugyancsak **legolcsóbb**
 áron kaphatók.

Csillárok,

izzólámpák

állandóan nagy választékban kapha-
 tók s a villamos telepen külön e
 célra épített nagy

csillár-raktárunkat

megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

10 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

villamos világítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítést, átalakítá-
 sát, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák száll-
 itását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat
 a legolcsóbb árák mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Gyászoló közönség figyelmébe!

Mindenemü bel- és külföldi **sirköveket**
márvány, granit és syenit
a legjutányosabban

Edelstein Sámuel

sirkőraktárában

Rákóczi-ut (Fő-utca) 11. szám.

Moskovits-palotában szereshető be.

MAGYAR BANK

Részvénytársaság NAGYVÁRADON Fekete-Sas palota

A L A P T Ő K E

1,000.000 korona

Elfogad betéteket,
Előleget ad értékpapírokra,
Elfogad letéteket őrzésre,
Leszámitol váltókat.

Törlesztéses (amortisatiós)
: jelzálogkölcsonöket:
engedélyez házakra és vidéki birtokokra.

Kérdezzük meg a házi orvost!

KRONDORFI pezsgőhöz,
borhoz
SAVANYÚVIZ legjobb máll
NYÁLKAOLDÓ ÉS HUGYHANTÓ GYÓGYSZER
tüdő, légző-szervek, gyomor, köhögés, rekedtségnél
orvosilag ajánlva.

EUROPA

nagyszálloda

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Tulajdonos: Fülöp István.

Szigoruan szolid családi mulatóhely.
Nagyvárad legszebb — vadregényes
kerüje a hegy tövében. Minden este
elsőrangú mozgatónykép előadás. *Ki-
zárólag saját szüretelésű borok.* Fris-
sen csapolt kőbányai sör. Estéknél
cigány zene. Kifogástalan magyar
:: konyha. Polgári árak. ::

«MAGYAR TAKARÉKSZÖVETKEZET»
NAGYVÁRAD.

Fekete Sas Palota, a «Magyar Bank»
helyiségében.

1909. július 1-én nyílik meg a harmadik
évtársulat, mely három évig tart. A be-
lépő tag hetenkint 20 fillért fizet be egy
üzletrész után.

Az első és második évtársulatban
12.000 üzletrész van jegyezve.

A három év eltelte után a tag a be-
fizetett tőkét és a ráeső nyereséményrészt
kézpénzben megkapja.

A szövetkezet tagjai kezes nélkül kap-
nak kölcsönt.

Befizetett összegük négyötöd részét
bármikor kivethetik.

Legjobb üdülőhely a Püspök (Szent László) gyógyfürdő.

(Nagyvárad mellett)

A kontinens legdusabb természetes hévíz forrása 26 C. fokú víz. Javalva: rheuma, csusz,
köszvény, idegzsába, gyomor és alhasi bántalmak ellen. A legnagyobb kényelemmel berendezett
nyári uszoda. Állandó uszómester. 300 hoid természetes vadregényes park. A közönség rendel-
kezésére 127 modern kényelemmel berendezett vendégszoba. Kitűnő magyar konyha s tisztán
kezelt **saját termésű** hegyiborok. Zenedij és curtaxe nincs. Figyelmes, pontos kiszolgálás, úgy
a szobákban, mint a fürdőben és éttermekben.

Számos látogatást kér tisztelettel:

KERNÁCS JÁNOS

fürdőberlő.